OOST POST
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 39 ZEVENDE JAARGANG. 1859

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor	Soerabaya. . . .	f 7.50
„ „ „ „	Java.	„ 9.—
„ „ „ „	Buitenbezittingen. .	„ 10.—
„ „ „ „	Nederland. . . .	„ 13.—

De OOSTPOST voorschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 16 MEI.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.

Advertentien met groote letter betalen dubbeld.

Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

JOHANNES EMDE,

In leven horologiemaker te Soerabaya, overleed aldaar den 20sten April des jaars 1859, in den gezegenden ouderdom van 84 jaren, 4 maanden en 2 dagen.

De ter aarde bestelling van het stoffelijk overschot des overledenen had den volgenden avond ten vijf ure plaats.

Groot en eenig in haar soort was de belangstelling door vrienden en bekenden aan den dag gelegd. Honderden bij honderden waren uit eigen beweging te zamen gevloeid om den hooggeschatten overledenen de laatste eer te bewijzen, en hunne hartelijke deelneming in het geleden verlies te openbaren.

Bij het geopend graf werd door den WelEerwaarden Heer A. A. TH. MOUNIER eene toespraak gehouden, welke voor allen treffend was, daar het een geliefden verscheidenen gold. Vervolgens sprak de godsdienstonderwijzer J WALKOOS in de Maleische taal tot de schare van vrienden des overledenen

Daarna uitte de voorganger der Javaansche gemeente van Sidokarie, TIMOTHEUS, ook namens de vele Javaansche Christenen, die, met hem van daar herwaarts gekomen, den lijkwagen te voet waren gevolgd, — de gevoelens welke hem bezielden; en toen hij had uitgesproken, hieven zij het door den hooggeschatten zendelingbroeder nu wijlen JELLESMA vervaardigd Javaansch lied aan, waarvan het grond denkbeeld de Apostolische zegen is.

Ten slotte eindigde de WelEerwaarde Heer MOUNIER deze aandoenlijke plegtigheid met een kort toepasselijk woord. Eerbiedige stilte heerschte er op de stille rustplaats der dooden, en menige traan welde op uit het diep geroerd gemoed van velen, die den overledenen hartelijke liefde en kinderlijken eerbied toedroegen, en van harte dit laatstgesproken woord beaamden: „Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven; want zij rusten van hun arbeid, en hunne werken volgen hen na."

En toch, het gold hier slechts een eenvoudig man, die nimmer iets meer had willen schijnen dan hij was; een nederig en bescheiden ambachtsman, en daarenboven iemand die tot hoogen ouderdom geklommen, zat van dagen heeten mogt.

Eene korte schets van zijn leven zal de hooge beteekenis van dit geheel eenig verschijnsel helder maken.

JOHANNES EMDE werd, zoo als wij in zijne eigenhandige aanteekeningen hebben gevonden, den 18den December des jaars 1774 te *Waldek* bij *Schmillinghausen* geboren. Hij zoude waarschijnlijk, als niet onverdienstelijk ambachtsman, zijn vaderland niet hebben verlaten, zoo niet de veelbewogene en zwaar beroerde tijden in het laatst der vorige eeuw een middel in de hand des Heeren waren geweest om voor zijnen werkzamen geest een ruimeren werkkring te openen.

Den 16den April des jaars 1801 vertrok hij naar Amsterdam, alwaar hij den 23sten April van het volgende jaar als matroos dienst nam voor Nederlandsch Oost-Indie. Op den 30sten October deszelfden jaars kwam hij te Batavia, met het schip *Vreds en Rust*, gezagvoerder Barndsen.

Den 1sten Januarij des jaars 1803 werd hij overgeplaatst, — zoo als hij het in zijne aanteekeningen noemt, — op een der gouvernements galeijen: *de Spigoen* (welligt: *de Spion*) bestemd naar Bandjermassing, om aldaar een kruistogt tegen de zeeroovers te ondernemen. Zes malen was hij in de wateren van Borneo slaags met die zeeschuimers, die in grooten getale de zee onveilig maakten en bij eene dier gelegenheden bekwam hij eene wonde.

's Mans persoonlijkheid kwam krachtig uit, wanneer hij over die tijden sprak. Een enkel voorbeeld ten bewijze. „Wij lagen, — zoo verhaalde hij onder andere, — met onze galei omsingeld door een aantal groote rooversprauwen. Er scheen aan geen ontkomen te denken. Uit vrees voor de martelingen, welke de roovers ons reeds toedachten, wilden mijne medgezellen de lont in het kruid steken, om het schip in de lucht te doen vliegen, en door een spoedigen dood aan schijnbaar wisse folteringen te ontkomen. Ik verzette mij daartegen en sprak: „Mannen, eerst dan als de vijand in grooten getale bij ons aan boord zal zijn, is de tijd daar om dit oogmerk uit te voeren. Het is betamelijker dat wij, strijdende voor ons goed regt, een aantal onzer bestrijders mede nemen dan alleen uit te trekken. Dat is zonde zoolang uitkomst mogelijk is." Maar men wilde niet naar mij luisteren, — zoo ging hij voort, — zoodat ik genoodzaakt was de op de bergingsplaats van het kruid aandringende manschappen met een pistool in elke hand te dreigen, den eersten den besten die het wagen durfde te naderen een kogel door den kop te jagen: en ziet, zoo voegde hij er op zijne wijze bij, met zijne zeker niet alledaagsche opmerkingsgave van de tegenstrijdigheden van 's menschen karakter: „die helden die zoo maar regtstreeks naar den duivel wilden varen, deinsden allen terug voor mijne twee pistolen." Eene gelukkige manoeuvre bij het vallen van den avond en een tweetal goed gerigte schoten stelden een paar roovers-praauwen buiten gevecht, en, zoo eindigde hij — dank Hem bij wien onze adem en onze paden zijn en tot Wien ik geroepen had in den nood, bij het aanbreken van den morgen waren de rooversvaartuigen verdwenen."

Vijf jaren lang vertoefde hij te Bandjermassing en omstreken, tot dat hij den 5den December 1808 te Samarang kwam, alwaar hij, als goed Europeesch werkman, — eene zeldzaamheid in dien tijd, — zeer gezocht was.

Van hoogerhand daartoe aangezocht vertrok hij den 16den Februarij des jaars 1809 naar Soerabaya, maar vond daar groote teleurstelling, ten gevolge van den afgunst van minder bekwame ambachtslieden. Nogtans werd hij op hooger bevel van den toenmaligen Gouverneur-Generaal DAENDELS op de constructie-winkel als baas-molenmaker geplaatst.

Na een jaar die betrekking te hebben bekleed, vroeg hij om zijn ontslag, dat hem eervol werd gegeven.

Van dien tijd legde hij zich op zijn geliefkoosd vak: het horologie-maken toe.

Den 4den Augustus des jaars 1811 trad hij in het huwelijk met mejufvrouw AMARENTIA MANUEL, uit welk huwelijk hem werd geboren de thans nog levende eenige dochter *Johanna Wilhelmina*, welke in haren werkkring veelzijdig nut sticht.

Sints dien tijd bleef hij zijn vak aanhoudend uitoefenen, tot dat ook zijne uren waren geteld en de levenswijzer tot onbewegelijkheid verviel.

Maar het waren deze eenvoudige, ofschoon waardig verrigte werkzaamheden niet, evenmin als zijne beperkte familie-betrekkingen, welke zulk eene menigte van vrienden en deelnemenden zich aan den lijkstoet deden aansluiten. De geest, die van hem was uitgegaan in zijn werkzaam leven, trok die allen, die beter voedsel van hem hadden ontvangen dan het aardsche, en die door hem gewezen waren naar dat eene noodige, dat hij zelf beleed geheel verschuldigd te zijn aan zijnen Verlosser, dien hij lief had met geheel zijn hart en wiens eer hij zocht met de edelste krachten zijns geestes. Wat hij in de laatste vier en veertig jaren zijns levens voor de zaak des Heeren, voor den Nederlandsch-Indischen Archipel, voor Java en meer bijzonder voor Soerabaya heeft mogen uitrigten, blijke uit hetgene wij kortelijk willen mededeelen.

De WelEerwaarde en in aller achting levende JOZEF KAM, die in 1815 te Soerabaya kwam, 's mans grooten aanleg dadelijk waardeerende, spoorde hem aan, om bij den staat van zedelijk verval, waarin die stad toen verkeerde, een werkzaam deel te nemen aan hetgeen strekken kon tot aankweeking van Godsdienstzin en van Christelijk leven. JOZEF KAM raadde hem aan om ten zijnen huize geregelde godsdienstoefeningen te houden, aan welke raadgeving hij dadelijk gehoor gaf. Deze godsdienstoefeningen, eerst door eenige vrienden bijgewoond, gingen onafgebroken voort tot aan zijn dood en zullen ook nu worden voortgezet onder leiding van bevoegde godsdienstvrienden. — Zijne echtgenoote, sints lang overleden, stond hem in de dagen harer gezondheid met getrouwheid bij in het opzoeken van verwaarloosde Christenen, en later werd hij met ijver en liefde daarin geholpen door zijne dochter, met dat gevolg dat vele ongeregeldheden ophielden en velerlei zedeloosheid verdween. Deze godsdienstoefeningen werden dan ook meer en meer bezocht en bleven dat toen er geregelder kerkdienst kon worden gehouden. Zijn eigenaardig standpunt behield hij. Zijn geloof sprak zoo als dat in geheel zijn wezen was ingeweven. Geen geest van uitsluiting kenmerkte den man, die zijne hooge ingenomenheid met de openbare godsdienstoefeningen openbaarde door het voorbeeld dat hij elken Zondag gaf. Hij stond den leeraar ter zijde met zijn krachtigen en wel verdienden invloed. De groote zaak des Christelijken levens was hem te heilig, om hem immer tot persoonlijkheden van blijvenden aard te doen afdalen. Diep was bij hem de Evangelische en Apostolische voorstelling van het gemeenteleven doorgedrongen. De Christenheid was, in zijne schatting één lichaam, waarvan Christus het hoofd is, één lichaam met leden van onderscheiden aard en gehalte, maar zoo naauw verbonden, dat niet slechts onderlinge verdraagzaamheid, maar krachtige onderlinge werkzaamheid zich in hetzelve moest openbaren, naar den aard van elks aanleg en roeping. Waar hij bij sommigen een geest van afscheiding ontwaarde, betreurde hij het; daar hij, bij zijne diepe opvatting van de eenheid van het lichaam des Heeren, elke scheuring voor eene ziekelijke afwijking hield, voor eene uit onwetenheid voortspruitende miskenning van den geest des Heeren.

In den jare 1815 gaf hij insgelijks gehoor aan het verlangen van Ds. KAM, om een Nederlandsch Hulpzendelinggenootschap te Soerabaya op te rigten en als *bevorderaar der Zendelingszaak* heeft hij gedurende tal van jaren gearbeid, en zich daardoor eene welverdiende vermaardheid verworven. Reeds den 4den November van dat jaar, kwam deze inrigting tot stand. Bekend is het dat het Rotterdamsche Zendelinggenootschap veel bijstand en hulp van dit Hulpgenootschap heeft erlangd. Dit genootschap, dat toen die uitbreiding nog niet had verkregen, welke er dit jaar aan gegeven is, daar het zich oorspronkelijk en gedurende eene lange reeks van jaren alleen aan de Rotterdamsche broederen had aangesloten, toonde voornamelijk hierin zijn leven, dat het, bij bereidwilligheid tot hulpe, den eersten Maandag van elke maand, naar aanleiding van een opgegeven tekstwoord een bidstond hield met mededeeling van den hoofdzakelijken inhoud van, of van het belangrijke uit het uit Nederland ontvangen maandberigt, terwijl den voorafgaanden Woensdag geregelde bijeenkomsten

werden gehouden tot behandeling der loopende of bespreking behoevende aangelegenheden.

Maar de krachtvolle Broeder EMDE was de man niet om te rusten daar waar nog zoo veel te verrigten overig bleef. Niet alleen hield hij elken Zondag avond een bidstond ten zijnen huize voor de Zending in het algemeen, maar overal waar hij kon was hij ter hulpe bereid. En kwamen er Zendelingen, uitgezonden door het *Barmensche* of *Gosznersche*, of andere genootschappen, die allen waren hem broeders naar den geest. Daar komen er en kunnen ter naauwernood huisvesting vinden. Dat duldde zijne broederliefde niet. Een viertal kamers werden door hem achter zijne bescheidene woning aangebouwd, welke hij ernstig boertende, *Profeten-kamers* noemde, en elk zendeling die voor lief wilde nemen wat hij aanbieden kon, was hem welkom. Niets was hem en zijne dochter te veel om te herbergen, en het was hem heilige ernst wat Jezus eenmaal sprak: Wat gij doet aan dezen in mijnen naam, het is aan Mij gedaan."

Zendeling was hij zelf door de hoogere ordening van zijn levend geloof. Hij was dat door zijn Christelijk voorbeeld in de eerste plaats. Hij begreep ten volle dat zoolang de Christengemeente zich door zedeloosheid of onverschilligheid, in één woord, door gebrek aan Christelijk leven bleef onderscheiden, geheel de Zending, hoeveel schats aan haar te koste mogt worden gelegd, niets dan hier en daar op zich zelve staande goede uitwerkselen zoude opleveren. Hij begreep ten volle dat de niet Christen, geheel onkundig van het wezen des Christendoms en van den geest en de bedoeling van zijnen stichter, de Christelijke godsdienst slechts kon afmeten naar het gedrag en den handel en wandel harer belijders. O! hoe diep betreurde hij dat gemis aan krachtig werkend geloofsleven! met welke heilige verontwaardiging kon hij spreken over zoovelen onder de Europesche Christenen, die, met de woorden van beschaving en ontwikkeling in den mond, slechts door hun leven wereldzin ontwikkelden en wier beschaving zich te dikwijls tot eene mislukte vormenverheerlijking bepaalde. Hoe innig smartte het hem, wanneer hij Christenen der Javanen heerschende ondeugden zag deelen, en met hen heulden in het bedrijven der werken der duisternis! — Zendeling was hij door zijn ongeveinsd vroom, zijn ongekunsteld eenvoudig, zijn praktisch zelfverloochenend leven. Zendeling was hij daarbij door woord en prediking. De niet Christen hoorde met welgevallen naar de stem des mans, wiens leven eene getuigenis den Christus was. Menig niet Christen heeft zijne toetreding tot het Christendom naast den Heer aan hem te danken. Hoe eenvoudig, hoe in het leven ingrijpende hij tot den nieuwtoegetredenen, die hem om raad kwam vragen, wist te spreken, weet een iegelijk die het heeft bijgewoond. Daar sloeg hij dan den Bijbel open en wees naar de plaats, waar de Heer of de Apostelen de gevraagde oplossing gaven en de eenvoudig geloovige ging dubbel gerust henen, omdat de Bijbel het had gezegd en Vader EMDE het had gewezen.

Het was hem in de daad te doen het gebod des Heeren zooveel hij kon en waar hij het vermogt na te komen. Getuige het leprozengesticht te *Pegirian*, waar door zijne krachtige medewerking in den jare 1851 eenige der aldaar verpleegd wordende zieken het Christendom omhelsden en waar nu, onder de leiding van Broeder SIAU een vijftigtal Christenen geregeld onderwijs ontvangen en godsdienstoefening houden, en in hun deerniswaardigen toestand krachtigen troost putten uit de blijde boodschap des heils.

Ook nam hij deel aan de oprigting van het eenige jaren geleden tot stand gebragte *Vredefonds*, een genootschap voor In- en Uitwendige zending, bekend onder den naam van. *Vrede door het bloed des Kruises*. Met de zuiverste bedoelingen hielp hij een tweetal godsdienstvriendinnen dit genootschap tot stand brengen, dat niettegenstaande den ijver zijner bestuurderen en bestuurderessen, uit den aard der zaak weinig leven kon aanbrengen, daar het door het bestaan van het oudere Hulp-zendelinggenootschap een reeds bearbeid veld betrad, en wat het inwendige zijner zending betreft het werk reeds vond verrigt door de bestaande kerkinrigting met hare leeraars en hare godsdienstonderwijzers, als ook door de reeds vroeger besprokene huis-godsdienstoefeningen.

Hij had daarenboven een werkzaam deel in de oprigting van *een genootschap voor Christen-kinderen* in de maand September des jaars 1832 tot stand gebragt door de Rotterdamsche Zendelingzuster AGNES VAN DER VEER, daarna gehuwd met den zendeling W. LUIJKE; welk genootschap later werd opgedragen aan de zorgen, -, en nog heden staat onder de leiding van de Zendelingzuster J. W. EMDE, bovengenoemde dochter des overledenen.

Naast en in verband met zijn zendingswerk staan zijne uitstekende verdiensten met betrekking tot de *Bybelvertaling*. Ofschoon hij de bekende Ambonsche hoogmaleische vertaling des Bybels op Java vond, — eene vertaling voor het grootste gedeelte onverstaanbaar in de Molukko's, en ten eenenmale onbegrijpelijk voor het overige gedeelte van den Nederlandsch-Indischen Archipel, — was het hem helder dat zulk eene vertaling niet het voedzaam brood des levens, maar een onverduwbaar deeg aanbood. Onverstaanbare, ja voor den Nederlandsch-Indischen Oosterling onuitspreekbare woorden maken den hoofdinhoud van die vertaling uit. Het was den niets dan maleisch verstaanden Christen even nut of onnut dien Bybel al dan niet te bezitten. Hij was hem een zamenraapsel van onverstaanbare klanken, waaronder hem hier en daar een bevattelijk woord zonder slot of zin tegenklonk. Broeder EMDE, teregt begrijpende dat Bybelverspreiding, zal zij iets te beduiden hebben, verspreiding wezen moet van iets verstaanbaars, zette zich aan het werk door bevoegde taal - en plaats-kundigen aan te sporen en in de gelegenheid te stellen, tot eene zoo hoog noodige herziening. — Wat al moeite, wat al teleurstelling, wat al tegenwerking hij ondervonden heeft, alvorens het zoogenaamd *Soerabayasch Nieuw Testament* in 1820 in gereedheid was; wat al tegenwerking hij bij zijne invoering heeft ondervonden, is beter gezwegen. Nogtans kwam hij door zijn onverflaauwden ijver die moeijelijkheden en bezwaren te boven, en mogt hij het genoegen smaken dit waarlijk nuttig werk tot stand te zien gebragt, zoo dat van dien tijd de maleisch sprekende Christen zich in staat zag gesteld het Evangelie en de Apostolische brieven te onderzoeken. Bleef er al hier en daar veel moeijelijks over, de hoofdzaak kon nu begrepen worden. Zoo deze vertaling op vele plaatsen nog wel wat te hoog is, nergens is zij te laag of te plat, — op alle strandplaatsen kan zij, bij eenige inspanning, met vrucht worden gebruikt.

Desniettemin bleef het binnenland van Java, waar in den regel het Javaansch alleen verstaan en gesproken werd, van een Bijbel in verstaanbare taal verstoken. Broeder EMDE rustte niet alvorens hij, door aanhoudend aandringen er in geslaagd was om eene Javaansche vertaling te verkrijgen, welke vertaling door den zendeling BRUCKNER werd tot stand gebragt.

Zijne bezorgdheid voor het heil van hen, wier geestelijke belangen hij met den meesten ijver behartigde, bleek ook uit de verspreiding van duizende en tien duizende *traktaatjes* in verschillende landtalen; als mede van kleine fragmenten of tekstenverzamelingen uit den Bybel getrokken en tot één geheel omgewerkt.

Bij dit alles was deze werkzame man nederig en rustig, zonder ophef doende alles wat zijne hand vond om te doen. Weinig vermoedde hij die hem niet kende en die hem in zijn werkkamertje bezig vond met het herstellen van het een of ander uurwerk, dat die bedaarde en stille burger een gloed van ijver in zijn binnenste voelde branden, die ontvonkte en ontvlamde bij het eerste woord, dat tot hem werd gesproken over hetgeen hem boven alles dierbaar was. Dan was het uurwerk waarmede hij bezig was in een oogenblik vergeten: dan werden de gereedschappen dadelijk ter zijde gelegd, en het vriendelijk gelaat kreeg eene uitdrukking van hoogen en liefelijken ernst, en het oog des ouden van dagen glinsterde van jeugdig vuur en van heilige vreugde, en de mond sprak woorden van geloof, hoop en liefde. Dan wist hij van geen uitscheiden, en telkens kwam de oorspronkelijkheid zijns karakters uit. Al bezigde hij soms uitdrukkingen, die niet overeenstemden met uwe zienswijze, — het was zoo ontegenzeggelijk een leven Gods dat hij zocht, zoo onwedersprekelijk de liefde van Christus die hem drong, dat weldra dat verschil van meening u ontging om plaats te maken voor die hoogere eenheid van zien en denken en gevoelen, welke voortspruit uit een levend geloof in den Heiland, en welke u deed medegaan met dien eenvoudigen van harte, die zoo ongekunsteld verheven roemde in zijn Verlosser en zoo kinderlijk ootmoedig den lof verkondigde zijns hemelschen Vaders.

O, hoe waren zij allen te moede, toen van dien geestvollen Christen het stoffelijk omhulsel in de lijkkist daar nederlag, in diezelfde kamer waar hij, in zijne huisgodsdienstoefeningen, zoo velen had gewezen naar den weg des levens en naar Hem, die dien weg geopend had, naar zijnen Verlosser en Heer. Hoe menige traan ontsprong daar aan het oog van die vriendinnen des geliefden grijsaards, die in grooten getale te zamen waren gekomen. Hoe menige bede rees daar op tot God dat de geest die in eenen EMDE had gewoond in velen wonen mogt, en dat zijne vrienden die hem beweenden, zijne lessen mogten blijven opvolgen, ofschoon zij zijne stem niet meer souden hooren.

Zijn stoffelijk overschot is weggelegd op de stille verzamelplaats der dooden, en weldra zal een eenvoudig gedenkteeken, op verlangen van eenige vrienden des overledenen, worden opgetrokken op zijn graf. Wel heeft zijne dochter haar verlangen te kennen gegeven dat het niet mogt geschieden; maar de vrienden des overledenen hebben haar bewogen toe te geven aan hun verlangen, om naast die opschriften der grafzerken, welke van huisselijke en maatschappelijke deugden spreken er ook een te mogen voegen, waardoor niet de lof des overledenen wordt uitgebazuind, maar waardoor de Vader verheerlijkt wordt, namelijk: door de dankbare hulde van soovelen, voor wien de overledene een raadsman, een helpende broeder, een Christelijke vriend is geweest.

Het is waar: geen gedenkteeken behoeft hij, die zich zelven een vruchtbaarder gedenkteeken dan een marmeren eerzuil heeft opgetrokken door zoo veel blijvend goeds als hij heeft verspreid op aarde.

Zoo immer, dan mogen wij hier met de vrijmoedigheid des vertrouwens de beeldspraak des Apostels tot de onze maken: Zijn naam staat opgeteekend in het gedenkboek dat voor 's Heeren aangezigt geopend is. Zijn geest is veilig bij Hem, in Wiens handen hij hem beval bij het voelen naderen van den laatsten vijand, die hem eene vriendelijke levens-en heil-bode was, uitgezonden om hem te brengen tot den Heiland zijner ziele en hem optenemen in het huis des Vaders daarboven.

Het leven was hem Christus, het sterven gewin.

Redactie. (*)

— (*) Voor de vrienden van den overledenen en belangstellenden is, zoolang de voorraad strekt, deze levensschets afzonderlijk *kosteloos* te verkrijgen, bij den Heer RAAF, Secretaris van het Hulpzendeling-genootschap.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT.

van den 11den Mei 1859 No. 38.

Bij Koninklijk besluit van den 5den Maart 1859, no. 67 is benoemd tot ambtenaar voor de dienst in Nederlandsch-Indie, de heer mr. F. M. C. Pels Rijcken, eervol ontslagen president van het geregtshof in de kolonie Suriname.

Militair Departement.

BENOEMD:

Tot adjoint bij den generalen staf, de onder intendant der tweede klasse bij de militaire administratie J. C. van Oosterom, met bepaling, dat hij bij laatst genoemde dienst zal worden gevoerd à la suite.

BIJ DEN ARTILLERIE-CONSTRUCTIE-WINKEL TE SOERABAYA.

Tot onder-directeur, de kapitein A. J. Doorman.

Tot onder-constructeur, de tweede luitenant E. A. B. Baehr; beiden van het personeel der artillerie.

BIJ HET WAPEN DER ARTILLERIE.

BEVORDERD:

Bij het personeel

Tot kapitein, de eerste luitenant F. C. H. Gorissen.

Tot eersten luitenant, de tweede luitenants G. P. Bischoff en H. van den Hoek; allen van het personeel.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Tot officieren van gezondheid der eerste klasse, de officieren van gezondheid der tweede klasse C W. F. Mogk en D. Doijer.

GOEDGEKEURD:

Dat door den chef over de geneeskundige dienst,

IS OVERGEPLAATST:

Bij de geneeskundige dienst te Palembang, de officier van gezondheid der derde klasse J F. L C. Arendsen de Wolff, thans bij het groot militair hospitaal te Weltevreden.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL.

VAN SOERABAYA.

Gedurende het jaar 1859.

In de maand Mei	op den 19den		
" " " Junij	" " 2den	en	19den.
" " " Julij	" " 2den	"	20den.
" " " Augustus	" " 3den	"	18den.
" " " September	" " 2den	"	18den.
" " " October	" " 3den	"	19den.
" " " November	" " 2den	"	18den.
" " " December	" " 3den	"	19den.

des namiddags te vier ure.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 17den Mei 1859.

Voor de woning van den heer H. Cramer in de Kalisosok no. 2.

Op Woensdag den 18den Mei 1859.

Voor de toko van den heer D. D. van Boeckholts in de Chin. kamp.

Op Donderdag den 19den Mei 1859.

Voor de woning van den Inlander Pa Tariba te Kalianjar.

ADVERTENTIEN.

STERFGEVALLEN.

Died at Probolingo on the 25 *th. April*, RICHARD SYMONS Esquire, aged 63 years, deeply lamented by his relatives and friends. (576)

VENDUTIE.

Op Dingsdag den 17den Mei e. k.

Ten huize van den Heer H. CRAMER in de *Kalisosok* No. 2.

Van JACONETTEN, DAMES-JAPONNEN, CHITSEN, LAKENSCHE TAFELKLEEDEN, TEGELS, enz. enz. (578)

Op de vendutie van *den 18den Mei a. s.*

BIJ

D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Zal *wegens vertrek* worden verkocht: DE INBOEDEL van den Heer HOGENDAM, bestaande uit LEDIKANTEN, BANKEN, STOELEN, TAFELS, KASTEN, LAMPEN en verder HUISRAAD, benevens een span goed gedresseerde OVERWALSCHE WAGENPAARDEN. (581)

Op de vendutie van *den 18den Mei a. s.*

BIJ

D. D. VAN BOECKHOLTZ,

Zal nog worden verkocht:

Een collectie FRAAIJE BIJOUTERIEN, bestaande uit GOUDEN OORKNOPPEN met DIAMANTEN en BRILLANTEN, GOUDEN RINGEN met SMARAGTEN en DIAMANTEN, een stel van 18 JUWELEN KNOOPEN, een stel van 18 BRILLANTE KNOOPEN, EEN GOUDEN KALANG, HAARPENNEN met 20 à 23 DIAMANTEN; 237 STUKS DIVERSE GOUDEN VERSIERSELEN, enz.

Alles twee dagen voor de vendutie te bezigtigen.

Verders een factuurtje FRAAI UITGESNEDEN SPEKSTEENEN VOORWERPEN, bestaande uit BEELDJES, VAZEN, CIGAREN-BAKJES, ASCHBAKJES, PRESSEPAPIER enz.

Alsmede ZILVEREN LEPELS en VORKEN met Hollandsche keur, DITO RIJSTLEPELS en DITO SLAVORK en LEPEL, EEN ZILVEREN THEE SERVIES, enz. (582)

VENDUTIE.

Op de vendutie van *den 18den Mei a. s.*,

bij D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht, **20 Baien Yeans**, min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per Nederlandsch schip **HOLLAND**, Kapt. B. AUFMORTH, en **3 Balen Hollandsche Drills**, aangebragt per **LOUISE ROELOFFINA** Kapt. SIJBRANDI, verders **eene Partij Lakwerk. 50 P^s. Indiennes. St. Nicolaasgebak, Aardewerk. wit Porceleinen Bloempotten** met vergulde ronden filters, enz., enz. (601)

VENDUTIE.

Op Vrijdag den 20sten Mei 1859.

Ten huize van den WelEd. Heer W. MARTEN te *Embong Malang*, wegens vertrek;

Van EEN FRAAIJEN INBOEDEL als: HANG en TAFELLAMPEN, STOELEN, BANKEN, TAPIJTEN, ALKATIEVEN, SPIEGEL, SCHILDERIJEN, GLAS en PORCELEINWERK, TAFEL en THEE SERVIEZEN, STOLPEN, RIJTUIGEN, PAARDEN, eene PARTIJ BLOEMEN IN POTTEN, enz., enz. (562)

VENDUTIE WEGENS VERTREK

Op Zaturdag den 21sten Mei a. s.

DOOR

D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Ten huize van den WelEdGestr. Heer MR. TRIP, in de *Heerenstraat*, van EENEN NETTEN INBOEDEL, bestaande uit: LEDIKANTEN, KLEERKASTEN, BANKEN, STOELEN, TAFELS, LAMPEN, TAFEL en THEE-SERVIEZEN, GLASWERK, KEUKENGEREEDSCHAP, enz. (600)

VENDUTIE

Op Maandag den 23sten dezer.

Ten huize van J. BARFELD in de *Zeemansstraat.* Van MEUBELAIRE GOEDEREN en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (570)

VERKOOP VAN HUIS EN ERVE.

Op Dingsdag den 24sten Mei 1859.

Zullen de ondergeteekenden, voor rekening van wie het aangaat, publiek ten hunnen kantore, des morgens om 11 ure, verkoopen.

HET HUIS EN ERVE, staande en gelegen ni de *Chineesche Kamp* Littera G., geregistreerd bij de verponding onder nummer 921, vroeger ten name staande van wijlen den Chinees GO GNOTIAN, C. S.

Nadere informatie bij

(556) P. KERVEL & CO.

Op een nader te bepalen dag, zullen in de kampong *Pedjagalan*, in de nabijheid van de brug van dien naam, ten behoeve des boedels van wijlen J. F. BEEKMAN worden verkocht.

1°. DE HUURREGTEN van het door den Heer ROESLER bewoond wordend huis, loopende over 32 maanden, en kunnende *f* 75 's maands opbrengen.

en 2°. HET REGT VAN WEDER-INKOOP van dat huis, hetwelk met dat regt aan den Heer J. JANSEN voor *f* 6000 is verkocht.

Informatien kunnen bij eerstgenoemden heer worden ingewonnen. (590)

VENDUTIE VAN ONROERENDE GOEDEREN.

Op een nader te bepalen dag, zullen publiek worden verkocht de navolgende onroerende goederen:

1°. EEN ERF, met daarop staand GROOT STEENEN met pannen gedekt WOONHUIS, PAKHUIS, TWEE PEDAKKEN en WAGENHUIS, gelegen in de *Kampong Bibis* alhier, blok No. 3, wijk T., bij de verponding geregistreerd onder No. 1204.

2°. EEN ERF, met het daarop staande STEENEN met pannen gedekte PEDAK, gelegen als voren bij de verponding geregistreerd onder No. 1519.

en 3°. EEN ERF, met de daarop staande DRIE STEENEN met pannen gedekte PEDAKKEN, gelegen als voren, bij de verponding geregistreerd onder No. 1520.

In eigendom toebehoorende aan den Chinees THE BOEN TJONG.

Nadere informatien te bekomen bij

(574) ANEMAET & CO.

VENDUTIE TE GENDING PROBOLINGO.

Op eenen nader te bepalen dag zullen op publieke veiling worden verkocht, het aldaar aanwezige MEUBELAIR, RIJTUIGEN, TUIGEN enz. enz., van wijlen den WelEdelen Heer R. SIJMONS.

Voorts een getal goedgedresseerde en welbekende RIJ- en WAGENPAARDEN als:

1	*Arabische*	HENGST.
1	*Perzische*	id.
1	*Bastaard*	id.
1	*id.*	id.
1	*id.*	id.
1	*Sydney*	MERRIE.
1	*id.*	id.
1	*Tjandjoer*	id
1	*Bastaard*	id.
4	*id.*	id. en 3 VEULENS.

Zoomede eenige EUROPESCHE MELKGEVENDE KOEBEESTEN.

De bovengenoemde paarden, kunnen zoowel voor rij- als werk en wagenpaarden worden gebruikt.

FRASER EATON & CO.

Mede Executeuren in den boedel van wijlen den Heer R. Symons.

(583)

VENDUTIE OP EEN NADER TE BEPALEN DAG

voor rekening van belanghebbenden

DOOR

L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

Van EEN STUK GROND; verders TWEE HUIZEN en eenige MEUBELAIRE GOEDEREN.

Inmiddels nadere informatiën te bekomen in de toko van bovengenoemde firma. (591)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

DE STOOMBOOT KRATON.

Zal voortaan alle *Dingsdagen* en *Vrijdagen* vertrekken van SOERABAYA naar PASOEROEAN, en alle *Woensdagen* en *Zaturdagen* van PASOEROEAN naar SOERABAYA.

Voor vracht of passage vervoege men zich ten kantore van

(555) MAJOR MATZEN & CO.

HET STOOMSCHIP PADANG.

GEZAGVOERDER GUIJOT.

Vertrekt *Dingsdag den 17den Mei* naar MAKASSER, TIMOR en de MOLUKKOS.

Adres bij

(572) W. CORES DE VRIES.

VERTREK VAN SCHEPEN.

VRACHT NAAR MACASSAR.

Wordt aangeboden per het Engelsche schip

SCOTCH LASSIE,

KAPT. E. R. FELS,

om binnen weinige dagen te vertrekken. Adres bij

De Agenten,

(589) **HILL BROKKMAN & CO.**

VRACHT EN PASSAGE

NAAR

NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het snelzeilend Nederl. barkschip **PATRIARCH SAMHIRI**, Kapitein G. G. LION, om in het midden der volgende week, via SAMARANG en BATAVIA, te vertrekken.

Genoemde bodem is ruim, luchtig en van vele gemakken voorzien en vaart eenen bekwamen scheeps-doctor.

Adres bij den gezagvoerder in het *Java Hotel*; te BATAVIA bij de H H. VAN OMMEREN RUEB & CO en alhier en te SAMARANG bij

De Agenten,

(599) **B. KOPERSMIT & CO.**

The interest and responsibility of **MR. WILLIAM THOMAS MARTEN** in our firm here, and in the firm of **MC. MILLAN & CO** at *Pasoeroean* cease this day.

SOURABAYA, MC. MILLAN MARTEN & CO.
30 *April* 1859. (603)

MR. WILLIAM THOMAS MARTEN was admitted a partner in our firms *here*, *Singapore* and *Manilla* and **MARTIN, TURNER & CO**, *Glasgow*, from 1st inst.

BATAVIA, 12 *May* 1859.
(604) MARTIN DYCE & CO.

MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

DEPARTEMENT SOERABAYA.

Algemeene vergadering.

Op Donderdag 19 *Mei* 1859

's avonds 8 ure, *in den dalem van den Regent van Soerabaya*, ter verkiezing van een nieuw bestuur, en 't geven van verslag over den staat van zaken.

(569) **J. HAGEMAN, JCZ.**
Secretaris.

Bij acte op den 11den Mei 1859, voor DANIEL BUSKEN HUET, tijdelijk waarnemend Notaris, residerende te Soerabaya, verleden, is door de Heeren SATOR ABRAHAM THOMAS, koopman, wonende te Soerabaya, en ISAAC ABRAHAM THOMAS, koopman, wonende te Batavia, eene Vennootschap aangegaan, tot het drijven van koophandel voor eigen rekening en in commissie, onder de firma THOMAS & CO, welke gevestigd is te Soerabaya en te Batavia, welke is ingegaan den 1sten Mei 1859, en waarvan beide de Vennooten, zoo te Batavia als te Soerabaya, de teekening hebben, zonder die te mogen bezigen tot het opnemen van gelden.

Geschiedende deze bekendmaking ter voldoening aan artikel 28 van het Wetboek van Koophandel.

(579)

De ondergeteekende geeft bij deze het geëerde publiek te kennen dat van af 1° Mei **het logies** in zijn Hôtel op *f* 5 per dag is gesteld.

Nemende tevens deze gelegenheid te baat het HOTEL DE COMMERCE, zijnde zeer gunstig gelegen, aan te bevelen.

(550) **F. SCHMID.**

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van wijlen den Heer R. SIJMONS, in leven suikerfabriekant te Gending (Probolinggo) worden beleefdelijk verzocht, binnen drie maanden na dato dezes, aangifte of betalingen te doen aan

SOERABAYA, *De mede Executeuren van*
11 *Mei* 1859. *bovengemelden boedel,*
(584) FRASER EATON & CO.

EEN JONG MENSCH, Nederlander van geboorte, vroeger zeevarende, eenigen tijd op eene suikerfabriek alsmede bij eene tabaksonderneming werkzaam geweest, doch thans door buitengewone omstandigheden buiten betrekking zijnde, zag zich gaarne weder bij eene dusdanige landelijke onderneming geplaatst.

Tot informatie kan dienen dat hij van goede getuigschriften is voorzien en goed met de inlanders kan omgaan.

Adres onder L. W. bij de uitgevers dezes.

(585)

TE KOOP

Een bon van **vijf gulden zilver**, onderteekend: A. G. KNIJF, BOOTSMAN; in het Koffij-huis op *Kramba**ngan.*

(595)

LETTERZETTERS

kunnen vast werk bekomen

(587) Bij GEBR. GIMBERG & CO.

SOCIETEIT CONCORDIA.

Een door de directie opgemaakt ontwerp van gewijzigd reglement zal gedurende eene maand ter lezing liggen, ten einde nader in eene algemeene vergadering te worden behandeld.

SOERABAYA, 14 *Mei* 1859. NAMENS DE DIRECTIE. *De Secretaris,* STOELMAN.

(592)

PAS ONTVANGEN

EENE ALLERPRACHTIGSTE ENGELSCHE PIANINO, zijnde zoowel om derzelver heldere en mélodieuse toon, als om derzelver solide bewerking en als élégant meubelstuk, de beste van de vele piano 's die reeds door den ondergeteekende zijn verkocht geworden

Dezelve is te bezigtigen ten huize van

Straat Gatottan, (594) A. H. DEELEMAN.

KWIKZILVER.

Tegen goedkoope prijs te verkrijgen bij KRAAIJ, kampong *Dapoekan.* (598)

PAS ONTVANGEN.

GOEDE GENEVER.
HAANTJES BIER.
MADERA op halve fleschen.
BOTER en
HAM.

(577) Bij F. KIEL.

VERKRIJGBAAR

VERSCHE SAMARANGSCHE BESCHUIT.

in 1/1 in 1/2 trommels, bij

(567) MOSSEMBEKKER & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(503) Bij HILL BROEKMAN & CO.

WISSELS OP LONDEN.

(501) MATHIEU EBBS RUIJS & CO.

EAU DE COLOGNE H & S.

(596) Bij GEBR. VAN DELDEN.

PAS ONTVANGEN.

PUIKE BOTER.

(594) Bij L. W. VAN DER ZWAAN & CO.

GROENE ZEEP in vaatjes.

PAS ONTVANGEN.

(597) Bij **GEBR. VAN DELDEN.**

MOSSEMBEKKER & CO.

HEBBEN OP NIEUW ONTVANGEN.

GEROOKT en GEZOUTEN SPEK in groote flesschen
ROODE KOOL en ANDIJVIE in idem. (566)

LIEFHEBBERY-TOONEEL

THALIA.

Met toestemming der Civiele en Militaire Autoriteiten zal door bovengenoemd gezelschap gegeven worden

op Dingsdag den 17den Mei,

DE SLAAPWANDELAAR

OF

DE KAPEL VAN GLENTHORN,

tooneelspel in drie bedrijven.

na hetzelve

MAURITS

OF

DE SOLDAAT VAN HET GROOTE LEGER

tooneelspel in één bedrijf

Prijzen der plaatsen:

Een Heer of Dame . . . . . . *f* 3,00.—
Een Kind . . . . » 2,00.—
Heeren Militairen beneden den rang van officier. . . . . » 2,00.—

aanvang ten 7 uren precies.

Plaatsen kunnen van 's morgens 8 ure tot 's middags 12 ure besproken worden tegen *vijftig cents per plaats.*

NAMENS DEN DIRECTEUR
De Secretaris
(593) COERT.

SOERABAYASCHE SCHOUWBURG.

Aan Heeren Liefhebbers en Voorstanders van het Soerabayasche Schouwtooneel.

Het voornemen hebbende om, *voor niet langer dan twee maanden,* te dezer stede tooneelvoorstellingen te geven met de medewerking van het **Bataviasche Fransche tooneelgezelschap,** neem ik de vrijheid UE. bekend te maken met het Repertoire en de voorwaarden van het abonnement.

REPERTOIRE

der stukken, die gedurende het abonnement ten tooneele zullen worden gevoerd:

Lucie de Lammermoor, groote opéra in vier bedrijven.
La Favorite, „ „ „ „ „
Norma, „ „ „ „ „
Linda de Chamouny, „ „ „ drie „
Don Pasquale, opéra-bouffe „ „ „
La Dame blanche, opéra comique „ „ „
Les mousquetaires de la reine, „ „ „ „
La part du diable, „ „ „ „
Les diamants de la couronne, „ „ „ „
Le Domino noir, „ „ „ „
Le Postillon de Lonjumeau, „ „ „ „
Gille Ravisseur, opéra bouffe in één bedrijf.
Les noces de Jeannette, opéra comique in „ „
La comtesse du tonneau, vaudeville in twee bedrijven.
Le gamin de Paris, „ „ „ „

VOORWAARDEN VAN HET ABONNEMENT.

Het abonnement is persoonlijk en wordt aangegaan voor twee maanden, gedurende welke twaalf voorstellingen zullen worden gegeven.

DE PRIJS IS:

Voor een' Heer. . . . . *f* 18 per maand.
Voor eene Dame. . . . . „ 18 „ „
H. H. officieren tot en met den rang van kapitein. . . . „ 10 „ „

PRIJZEN DER PLAATSEN BUITEN ABONNEMENT.

Een Heer. . . . . *f* 4.
Eene Dame. . . . . „ 4.
H. H. officieren tot en met den rang van kapitein. . . . . „ 3.
Kinderen. . . . . „ 3.
Voor het bespreken van iedere plaats. . „ —60.

Men kan zich dagelijks abonneren bij de Heeren A. J. ANEMAET, Jonkhr. V. M. DE BRAUW en R. VAN NOORD BOERSKI, alsmede K. VAN COEVORDEN en bij de boekhandelaars E. FUHRI & Co.

De debuut-voorstelling zal bestaan uit:

LA FILLE DU RÉGIMENT.

Opéra comique in twee bedrijven, muziek van Donizetti.

EN

MADAME BERTRAND ET MADEMOISELLE RATON.

Vaudeville in één bedrijf.

De voorstellingen zullen ten zeven en een half ure aanvangen.

Le Directeur,
VAN KINSBERGEN.

PERSONEEL VAN HET GEZELSCHAP.

De Heer VAN KINSBERGEN. Directeur.
„ „ NANTEUIL. . . . Regisseur.
„ „ SOUWEINE. . . . Eerste orchest-directeur.
„ „ GUILLE. . . . . Tweede do.
„ „ BONNET. . . . 1ste Ténor.
„ „ CATELIN. . . . 2de do.
„ „ SOULIÉ. . . . 2de do.
„ „ BOUCHET. . . . 1ste basse.
„ „ FERAUD. . . . . 2de basse en baryton.
„ „ PASCAL. . . . . 2de do. en choriste.
„ „ NANTEUIL. . . . 1ste comique.
„ „ LECOTEY. . . . Comique grime.

Mevrouw BERTON. . . . . 1ste chanteuse.
„ GUÉRAUD. . . . Forte chanteuse.
„ NANTEUIL. . . . 1ste dugazon.
„ BOURGEOIS. . . 2de chanteuse, soubrette.
„ GUILLE. . . . . Duègne.
„ SOUWEINE. . . . 2de en 3de chanteuse.
„ CLARA DE BLOIS. . 2de dugazon.
„ LECOTEY. . . . Accessoires.

Vier choristen.

(560)

VERTREKKENDE PERSONEN.

H. J. CRAMEER; gemagtigden de Heeren P. KERVEL & Co. (571)

SOERABAYA, den 16den Mei 1859.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de op morgen avond te geven voorstelling door het liefhebberijtooneelgezelschap *Thalia* (zie advertentien).

Wat het tooneelspel *de Slaapwandelaar* betreft vermeenen wij te mogen zeggen dat het eene der fraaiste stukken is, welke hier tot dus verre zijn ten tooneele gevoerd. Wij wenschen de leden van genoemd gezelschap, welke geheel belangeloos en alleen uit liefde voor de kunst de moeijelijke taak der opvoering hebben op zich genomen, dan ook toe dat eene talrijke opkomst van het publiek, de aanzienlijke kosten, aan die opvoering verbonden, zal vergoeden.

Ten vervolge van vroeger medegedeelde tijdingen zijn wij nog in de gelegenheid gesteld de volgende, meer uitvoerige berigten betreffende de Bonische expeditie mede te deelen. Zij zijn getrokken uit de van den kommandant en chef der expeditie ontvangen tijdingen, loopende v/m. 9 t/m. 22 April.

Nadat het 14de bataillon gedeeltelijk ingescheept was om naar Makassar en Boelekomba te worden overgevoerd, werd de mededeeling van den adsistent-resident van Maros ontvangen, dat Boni het voornemen had en zich reeds voorbereidde om na het vertrek der expeditionaire troepen van Badjoa, niet alleen de versterking aldaar aantegrijpen, maar zelfs om met eene magt, bestaande uit 40,000 Boniren, Wadjorezen en Sopingers binnen ons grondgebied te vallen en tot Makassar voorttedringen.

Ofschoon deze tijdingen geen geloof vonden bij den kommandant en chef, oordeelde deze het echter noodig om behalve het 14de bataillon ook nog het 3de bataillon met de halve 8 pd. batterij en eene ½ kompagnie kavallerie te Makassar te doen achter blijven, ten einde deze magt naar gelang van de te Makassar te ontvangen tijdingen, aldaar aan te houden, dan wel naar Java terug te zenden.

Na op den 11den April onder een salut van 21 schoten, de Nederlandsche vlag van de versterking te hebben geheschen, scheepten op dienzelfden dag het 10 en 3de bataillon, alsmede de kommandant en chef in, welke laatste op den 13den daaraanvolgende vertrok en den 15den te Makassar aankwam.

Onmiddelijk werd het noodige verrigt om daar de zieken, waarvoor zulks noodig werd geoordeeld, naar het hospitaal te evacueren; wegens gebrek aan voldoende ruimte in het hospitaal werden ook de kerk en het schoolgebouw voor de verpleging van zieken ingerigt.

Op den 16den April ontving de kommandant en chef berigt der mobiele kolonne in de Noorder-districten, loopende v/m 11 Maart t/m 13 April en hoofdzakelijk vermeldende:

dat de rust in die districten volstrekt ongestoord was gebleven en in de regentschappen Labakan, Boengoeroe, Talatjoe, en andere, waar de troepen zich meermaal vertoonden, de beste gezindheid was op te merken zoowel bij de hoofden als bij den minderen man;

dat de kolonne Segiri bezocht heeft, de gezondheidstoestand der troepen over het algemeen gunstig is, en dat de geruchten in omloop zijn van eenen ophanden strooptogt van Boni naar Maros.

Alhoewel dus de hiervoren bekend gestelde redenen, waarom de bedoelde troepenmagt naar Makasar gezonden werd,

zeer overdreven bleken te zijn, werd evenwel tot de aanhouding derzelve besloten. en wel hoofdzakelijk met het doel om zoodra de troepen weder voldoende bij magte zouden zijn tot het oorlog voeren in moeijelijk terrein, en het weder eene gunstige verandering zoude ondergaan hebben, te trachten, vereenigd met de kolonne in de Noorder districten en alle beschikbare magt ter hoofdplaats, van de Noorder-districten uit naar het Bonische rijk op te rukken.

Met betrekking tot den politieken toestand in het rijk van Boni werd voor den adsistent-resident in de Noorder-districten gemeld.

dat de regent van Maros, door tusschenkomst van een zijner vertrouwelingen, het stellige berigt had ontvangen, dat de vorst van Soping met zijne rijksornamenten en het grootste gedeelte zijner mannelijke bevolking, benevens de Doeloeng en het volk van Lamoeroe op den 6den April naar Boni zouden vertrokken zijn om aldaar eene conferentie te houden met de Hadat van Boni en eenige Wadjoresche vorsten, ten doel hebbende het onttroonen der Koningin van Boni en het verheffen van een ander als vorst in hare plaats, aangezien de ondervinding geleerd heeft, dat Boni, door eene vrouw geregeerd, steeds in oorlog is gewikkeld geweest en in ongeluk vervallen.

In die conferentie zoude tevens, zoodra de Koningin onttroond en een vorst van het mannelijke geslacht zou zijn gekozen, worden beraadslaagd over het raadzame om het gouvernement voor de gedane beleedigingen vergiffenis te vragen, dan wel zich met vereenigde krachten tegen hetzelve te verzetten.

Als vermoedelijke troonsopvolger van het rijk van Boni, wordt in het hierboven gestelde geval Aroe Palakka genoemd. (*Java Court.*)

BATAVIA 11 Mei. Gisteren heeft de Raad van Justitie alhier uitspraak gedaan op de klagte, door den gep. kolonel Kroll wegens hoon en laster ingebragt tegen den heer H. J. Lion, Redakteur van het *Bat. Handelsblad,* over eene mededeeling, die den 22 Januarij jl. in dat blad was verschenen, aangaande den inhoud van het vonnis, gewezen in het bekende proces van den kapitein der infanterie Timmermans.

De Raad heeft den heer H. J Lion vrijgesproken van de beschuldiging van laster, maar hem veroordeeld tot eene geldboete van ƒ 25,— wegens het onvoorzigtig overnemen van een onjuist berigt, (art. 26 van het reglement op de drukpers.) (*B. H.*)

NEDERLANDEN.

ROTTERDAM 24 *Maart.* Ofschoon de temperatuur zacht bleef, was de weersgesteldheid hier te lande, gedurende de laatste veertien dagen, ver van fraai. Er hebben stormen gewoed, zoo fel als men zelden waarneemt. Zie hier deswege eenige bijzonderheden, door een natuurkundige medegedeeld:

„In de avond van den 9 Maart had de barometerstand eene groote hoogte bereikt; de lucht was bijna helder en het was koel. Den volgend n dag verminderde de barometerhoogte langzamerhand bij westzuidwesten-westen. en zuidwestenwind en ook dien avond was het helder, koel en stil. Den 11den daalde de barometer sterker; in den namiddag van dien dag vrij sterk, terwijl de windkracht eenigzins toenam, waarbij de wind van het zuiden naar het zuidwesten liep. Zonder dat de barometerstand laag was, waren er toen reeds aanduidingen die eenen naderenden storm deden voorzien. In den nacht van den 11den op den 12den bleef de windrigting bijna onveranderd, even als de kracht, die tot des morgens van den 12 ten half acht ure niet hooger klom dan tot 29 Nederlandsche ponden drukking op de vierkante el.

„Van dit oogenblik af barstte de storm echter op eenmaal los met een windstoot van 78 ponden drukking op de el, terwijl de gemiddelde windkracht in de volgende uren steeds ongeveer 50 ponden bedroeg.

„Den 12den, des namiddags tusschen 2 en 3 ure, was er andermaal een windstoot van 81 ponden en tusschen 4 en 5 ure waren er meerdere stooten, die eene drukking van 92 ponden op den vierkanten meter uitoefenden. Deze waren de sterkste in dit etmaal. De rigting van den wind bleef afwisselend westelijk en zuidwestelijk. De storm ging met eenige sterke regenslagen gepaard. Gedurende den nacht van den 12den op den 13den verminderde de kracht van den wind wel eenigzins, doch niet zooveel als dit gewoonlijk 's nachts het geval is. Ten 2 ure was er zelfs nog een stoot van 67 ponden drukking. In den loop van den 13den drukte de barometer nog eenigzins, doch bereikte geen ongewoon lagen stand, Inmiddels herhaalden zich de regen- en windvlagen. Van de laatsten verdienen die 's morgens tusschen 9 en 10 ure van 80 en die 's namiddags tusschen 3 en 4 ure van 90 ponden drukking vermelding. In den nacht van den 13den op den 14den nam de windkracht echter af; waarbij ook de rigting en afwisselend west-noordwestelijk en westelijk werd.

„Gedurende de laatste 10 jaren en welligt sedert langeren tijd kwam er hier te lande geen zoo langdurigen storm voor. In de laatste vijf jaren waren er wel bij onweêrsbuijen en hoozen, windstooten, die de hiervoor vermelde eenigzins in kracht overtroffen, doch zij waren dan kortstondig en slechts weinig in getal. De jongste storm kan dus èn om zijnen duur, èn om zijne hevigheid onder de merkwaardigste worden gerekend die in de laatste jaren voorkwamen."

Den 16den was het weder nog zoo onstuimig, dat op het Hollandsch Diep een schip op een bank werd geworpen en daarna zonk.

In Overijssel, Friesland en Groningen werd het water zoo hoog opgedreven, dat vele plaatsen overstroomden en ongenaakbaar waren.

Wijders hebben deze geweldige stormen, vooral in de provincie Groningen nog al eenige schade aan de zeeweringen veroorzaakt, bepaaldelijk aan de dijken ten zuidoosten en noordwesten van Delfzijl. Van de zware steenglooijingen ten zuidoosten van Delfzijl zijn 1660 vierkante ellen gederangeerd; aan den zoogenaamden domeindijk zijn 40 kub. ellen grond en 350 vierk. ellen zoden uitgeslagen, terwijl van het schermwerk bij Oterdum 8 palen zijn weggeslagen. Ten noordwesten van Delfzijl zijn 230 vierk. ellen steenglooijingen gederangeerd, 659 vierk. ellen zoden afgeslagen en 93 kub. ellen grond uitgespoeld. Van den dijk van den Oostpolder zijn 500 vierk. ellen zoden afgeslagen en 50 kub. ellen grond uitgespoeld. Elders was de schade van minder beteekenis.

De staat der veldgewassen mag voor het jaargetijde als buitengewoon voordeelig beschouwd worden. De graan velden staan overheerlijk en de weilanden prijken over het algemeen met een heerlijk groen, zoodat het ruwe weder den voordeeligsten invloed op alle gewassen heeft uitgeoefend. Het landwerk is reeds overal in vollen gang, en hier en daar maakt men reeds aanstalten tot de zomerzaai. Bij voortdurend gunstig weder zal al het vee spoedig den stal kunnen verlaten, waar het gedurende den winter geen al te rijkelijk voedsel genoten heeft. De arbeidende klasse die bijna den geheelen winter werk heeft kunnen vinden en door de daling der graanprijzen gemakkelijk in haar onderhoud heeft kunnen voorzien, heeft zich slechts bij uitzondering verpligt gezien hulp te vragen van de diaconie en andere liefdadige inrigtingen, zoodat de jongst verloopen zachte winter voor het algemeen als zeer weldadig kan beschouwd worden.

Het *Weekblad van het Regt* deelt dezer dagen het vonnis mede van den krijgsraad in Noord-Holland van 8 Januarij jl., waarbij de officier van gezondheid A. H. Dettingmeijer, wegens vergiftiging tot de straffe des doods is veroordeeld. Wij nemen daaruit het volgende over:

Overwegende, dat de bekl. heeft erkend en ook van elders is gebleken, dat hij het rijk in voornoemde hoedanigheid dient en hem de krijgsartikelen zijn voorgelezen;

O., dat de bekl. heeft erkend en ook voor waarheid moet worden aangenomen, dat hij, zich hier te lande bevindende, verkeering heeft gehad met M. L., minderjarige dochter van S. L. woonachtig te Amsterdam; dat hij, in den loop van het jaar 1858, kennis heeft gedragen van het voornemen van de voornoemde M. L. om, indien de aangewende pogingen van den bekl., ten einde verlof te bekomen om eene echtverbindtenis met haar aan te gaan, mogten mislukken, zich zelven om het leven te brengen; dat de bekl. met die wetenschap zich in het laatst van de maand September te Utrecht heeft aangeschaft eene hoeveelheid *acetas morphii,* ten bedrage van eene drachma, van welke hoeveelheid de helft was bestemd om dit voornemen te volvoeren, en de wederhelft om te gelijker tijd den bekl. het leven te benemen; dat de bekl. deze hoeveelheid *acetas morphii* van Utrecht naar Amsterdam ten huize van den vader van M. L. heeft gebragt; dat de bekl. op den 14 Oct. van genoemd jaar 1858, omstreeks den middag, de helft van dit middel heimelijk ter beschikking heeft gesteld van M. L. en dat zij destijds de helft daarvan heeft ingenomen en zeer kort daarna ongesteld is geworden; dat de bekl. bijna onmiddelijk daarop door den broeder van M. P. D. L. even als de bekl. officier van gezondheid, gevraagd naar het middel, hetwelk deze zijne zuster tot zich had genomen, heeft geweigerd dit middel te noemen, en daarop het huis des vaders heeft verlaten; dat M. L. in weerwil van de haar bewezen geneeskundige hulp. spoedig in eenen bewusteloozen toestand is geraakt en in den avond van dien dag, omstreeks zeven ure is overleden.

O., dat het uit de daarop gevolgde lijkschouwing en onderzoek is gebleken, dat de overledene M. L. werkelijk *acetas morphii* moet hebben ingenomen; dat er geen twijfel kan bestaan, of de door haar gebruikte hoeveelheid van een half drachma *acetas morphii* is meer dan genoegzaam geweest om haar van het leven te berooven, en dat zij derhalve moet worden beschouwd, als door en ten gevolge van vergiftiging te zijn bezweken.

O., dat de bekl. alzoo met raad en daad heeft medegewerkt tot het om het leven brengen van M. L. door middel van vergift.

O., dat mag worden aangenomen, dat het bedrijf van M. L. in deze geheel vrijwillig is geweest, en zonder dat zij daartoe door den bekl. is aangezet of overgehaald, maar dat niettemin de dadelijke medewerking van den bekl. hem als misdrijf moet worden toegerekend; en wel als toeleg op iemands leven door de werking van middelen, die meer of min meerderen of minderen spoed den dood kunnen verwekken op welke wijze die middelen ook mogen zijn aangewend, of toegediend, en welke de gevolgen daarvan kunnen wezen enz.

Regt doende enz.;

Verklaart den bekl. schuldig aan vergiftiging;

Verklaart den bekl. vervallen van den militairen stand, en condemneert denzelven tot de straf des doods met den strop; met last dat dit vonnis zal worden ten uitvoer gelegd binnen de stad Amsterdam.

De redactie van gemeld weekblad laat de onderstaande beschouwing volgen: Wij vertrouwen, dat onze lezers ons dankbaar zullen zijn voor de mededeeling van dit belangrijke vonnis; belangrijk echter alleen. in ons oog om de zonderlinge regtsleer, die het predikt. Wat toch is het misdrijf, waarvoor de bekl. wordt ter dood veroordeeld? Waardoor is het arme slagtoffer van dezen droevigen roman gestorven? Door *zelfmoord.* En wat heeft de zelfmoordenares in haar bedrijf bijgestaan en geholpen. Er is dus medepligtigheid aan zelfmoord. Niets meer en niets anders. Maar de zelfmoord heeft in de hedendaagsche wetgevingen hare plaats niet meer in de rij der misdaden, die de menschen hebben te straffen. En sedert wanneer kan er medepligtigheid zijn dáár, waar geene misdaad is? Maar genoeg. Een axioma behoeft geen betoog. De zaak is thans hangende bij den hoogeren regter en wij voor ons gelooven niet aan de mogelijkheid van de bevestiging van dit vonnis.

De uitkomst heeft op deze beschouwing het zegel gedrukt, daar Dettingmeijer bij arrest van het hoog militair geregtshof te Utrecht van 22 Maart *vrijgesproken* en onmiddelijk op vrije voeten is gesteld.

ENGELAND.

Dezer dagen zijn een aantal proeven genomen met een geheel nieuw model kanon, en zijn de bevindingen zoodanig geweest dat dit nieuwe model door het militair departement is aangenomen — Al de verschillende kalibers, die vroeger bestonden en nog bestaan, worden volgens dit nieuwe plan teruggebragt tot twee, als, twaalfponders voor belegeringsstukken en vierponders voor veldstukken. De stukken zijn geboord als buksen en de holle projectiles zijn van conischen vorm met looden messings.

Ten einde een denkbeeld te geven van de vreesselijke uitwerking dezer nieuwe modelstukken zal het genoeg zijn op te merken dat een nieuw model twaalfponder met vijftig schoten hetzelfde effect doet wat een ander model vierentwintigponder met honderd schoten bereikt, terwijl een nieuw model twaalfponder op zeventig ellen afstands volmaakt gelijk staat met een ander vier en twintig ponder op vijfendertig ellen, en tevens slechts een zesde gedeelte van de lading van eenen ouden vierentwintig ponder behoeft. De nieuwe projectiles. dringen op genoemde afstand tot op tachtig Ned. duimen diep in de hardste steenblokken en maken door de ontploffing een enorm gat.

De voordeelen van een vierponder zijn nog grooter. Met slechts vijfhonderd wigtjes kruid werpt het een projectiel tot op duizend ellen afstands en schiet met zulk eene juistheid dat het op 3100 ellen afstands een alleen staanden man van het paard schiet en op dien afstand eene kolonne kavallerie of infanterie vernielt.

Het plan dat velen in den laatsten tijd hebben getracht in gebruik te brengen om de kanonnen van achteren te laden is bij dit model weder verworpen, als ondoelmatig en gevaarlijk, en wordt dus bij deze nieuwe stukken de lading als van oude van voren ingebragt. Deskundigen verzekeren dat door deze nieuwe uitvinding de vernielende kracht der artillerie tot op het toppunt is gebragt.

— Dezer dagen zijn te Portsmouth proeven genomen met eene nieuwe toepassing van de schroef als beweegkracht voor vaartuigen, welke proeven met den schoonsten uitslag zijn bekroond geworden. De Heer George Lijon, een van de schranderste arbeiders op Harer Majesteits dokwerven in de stad Portsmouth is de uitvinder er van en de nieuwheid en schoone vinding heeft de bewondering gewekt van menig deskundige, die in de gelegenheid was dezelve van nabij te zien — De boot, waarmede de proeven worden genomen, is een zeer fraai model van tien voet lang — Het roer is zoodanig gemaakt dat het te gelijkertijd dient als koker voor de schroef, die er naar verkiezing kan worden ingezet of uitgenomen, in welk laatste geval de opening met een luikje wordt gesloten. De verbinding van de schroef aan de achtersteven is zoodanig aangebragt dat de schroef evenzeer stuurt als voortstuwt en de boot op de plek waar zij ligt doet omkeeren. — Eenvoudiglijk door het omdraaijen van eenen ijzeren kruk die met een kamwiel en een vliegradje in verband staat, wordt aan de boot eene snelheid gegeven van zeven mijlen per uur, terwijl de schroef niet meer dan 16 Eng. duimen in diameter meet. Door deskundigen is gezegd geworden dat door deze uitvinding de voorname moeijelijkheden waren uit den weg geruimd, die aan het gebruik der schroef als voortstuwmiddel waren verbonden, en als dat waar is dan wenschen wij dat den schranderen vinder het loon voor zijnen arbeid niet moge ontgaan.

HANDELSBERIGTEN

ROTTERDAM, 23 *Maart.*

De hoop op het behoud des vredes, welke bij het vertrek van onze vorige berigten doorschemerde, werd spoedig daarna verflaauwd door minder gunstige geruchten; terwijl sedert een paar dagen de vooruitzigten weder meer geruststellend zijn, ofschoon de toestand nog altijd zeer onzeker blijft en het niet te ontkennen is dat de omstandigheden van kritieken aard zijn.

Onder den invloed hiervan, vertoonde de handel gedurende de laatste 14 dagen zeer weinig levendigheid en verkeerden zelfs sommige artikelen in eene zeer flaauwe stemming.

AMSTERDAM, 24 *Maart.*

Koffij. Ofschoon de handel sedert de vorige week door verhoogde vorderingen der houders van minder omvang was, bleef het artikel in eene zeer vaste stemming. Naar Java soorten is voortdurend eenige vraag voor behoefte te bespeuren en werden eenige ceelen; als no. 15 tot $36\frac{1}{2}$ c., no. 24 tot $35\frac{3}{4}$ c. en no. 25 tot $35\frac{1}{2}$ c. verkocht; voor no. 20 blijft men steeds $35\frac{1}{2}$ c bieden, echter te vergeefs en over het algemeen is goed ord. moeijelijk tot dien prijs te vinden. In *Brazil* Koffij is op de laatst verhoogde prijzen minder omgegaan, de gesteldheid is echter onveranderd gebleven. Eene partij van ca. 3000 bn. van *Carolina* is á $29\frac{3}{4}$ c. afgedaant.

Van Curacao zijn deze week 128 b. per *Zeester* aangebragt en van Padang 1732 d. per *Humboldt.*

Ruwe **Suiker.** Hoezeer men zich tijdelijk gevleid had, dat de goede afloop der op 8 Maart gehouden veiling van gunstigen invloed op de markt zoude zijn, is zulks alleen het geval geweest voor *Geraffineerde* Suiker, waarvan groote posten zijn omgezet. Spoedig echter is de markt gekeerd, prijzen van *Geraffineerd* vielen op nieuw ƒ $\frac{3}{4}$ á 1 lager dan de verkoopen den 8sten dezer gesloten, en hoewel de houders van ruwe zich gevleid hadden met beterschap en velen terugbleven, is thans tot ƒ $\frac{3}{4}$ onder de veilingsprijzen niet te verkoopen. Wie dus het eerste gebruik maakte van den eersten indruk der veiling bedong nog een goede prijs, zooals verkocht werden, 1295 kr. *Java* per *Monsoon.* ƒ 37 N°. 13 en 200 k. *Havana* No. 16 die ƒ 40 opbragten, later werden verkocht; 2933 kr. *Java* per hetzelfde schip N°. $10\frac{1}{2}$ ƒ 34.

Van *Surinaamsche* werden verkocht circa 400 vn. tot ƒ 1; lager prijzen van mooi bruin ƒ $28\frac{1}{2}$ tot goed blond ƒ 31.

Thee zonder belangrijken omzet doch in zeer vaste stemming.

Rijst prijshoudend doch met weinig omgang. Uit de le. hand werden afgedaan 1550 bn. blanke *Java* per *Zeelust* tot ƒ $6\frac{1}{2}$ en 1810 bn. ongep. *Rangoon* tot geheimen prijs; benevens 4275 bn.

Java per *Elizabeth* tot *f* 6$^{3}/_{8}$ 1600 bn gepeld *Java* werden in veiling opgehouden tot *f* 7 à *f* 6$^{7}/_{8}$.

Specerijen blijven verlaten, om te verkoopen zoude men moeijelijk de vorige notering bedingen. NOTEN n°. 1, 115 c.: no. 2, 100 c. FOELIE 95 à 96 c. NAGELEN 24 à 26 c. *Java* KANEEL met eenige vraag, n°. 1, 70 à 75 c : n°. 2, 65 á 70 c.: n0. 3, 63 á 65 c. *Chin* DITO 57 á 58 c.

In *Java* **Tabak** vonden geene afdoeningen plaats. De voorraad van *Oost Ind.* soorten bestaat in 3984 pakken *Java* en 77 pakken *Manila.*

Van **Katoen** in alleenlijk de afdoening te vermelden van 123 bn. *New-Orleans* en 317 bn. *Georgia* tot gesouteneerde en van 153 bn. *Oost-Indische*, meerendeels *Comptah* tot iets verhoogde prijzen.

Huiden. De op 11 dezer alhier gehouden veilingen, welke naar de tijdsomstandigheden een vrij goed resultaat opleverden, zijn vrij gunstig afgeloopen.

Indigo is iets meer gevraagd en circa 100 kn. *Java* vonden tot vorige prijzen nemers **Cochenille** stil.

Banca **Tin** zeer stil. De omzet bepaalde zich tot ca. 1600 blokk à *f* 78. op welken prijs het artikel door de vastheid der houders gesouteneerd blijft.

Droogerijen. 150 kn. *Japansche* WAS werden in de vorige week bij inschrijving tot geheimen prijs verkocht.

Arak zonder eenige handel van beteekenis en nagenoeg onveranderd. 25 leggers *Soerabaya*, ex *Maria Elisa*, vonden koopers tot *f* 110, welke prijs ook betaald was geworden voor de in onze vorige vermelde afdoeningen ex *Elbe, Gundrida* en *Ida.*

Zeetijdingen.

Brouwershaven

Aangekomen.

9 Maart. *Alcor*, van Oppen, van Batavia. — 22 Maart. *J. C. Schotel*, Holle, van dito. — 23 Maart. *Native*, Hatchfield, van New-York.

Vertrokken.

11 Maart. *Industrie*, Hilken, naar New-York. — 19 Maart. *Joan.* Laseur, naar Batavia; *Eugenie*, Bargman, naar dito; *Cornelis Wernard Eduard*, Bakker, naar dito; *Admiraal van Heemskerk*, Koning, naar dito; *Brouwershaven*, Jansen, naar dito; *President Rom*, Ulrich, naar dito; *Ridderkerk*, Teerling, naar Port-Philip.

Zeiklaar.

23 Maart. *Maria Adriana*, van der Held, naar Batavia; *Wabama*, Doty, naar New-York.

Hellevoetsluis.

Aangekomen.

9 Maart. *Nederland*, Ruijten, van New-Orleans. — 11 Maart *Epaminondas*, Brand, van New-York; *Joseph Jones*, Pendleton, van Baltimore. — 15 Maart. *Achilles*, Spodden, van Charleston. — 16 Maart. *Fortuna*, Noordhoek, van Havana.

Vertrokken.

11 Maart. *Factory*, Jansen, naar Batavia; *Padang*, Swart, naar Cardiff; *Wilhelmina*, Ihnen, naar Newport; *Robertus Henricus*, Mulder, naar Hartlepool: *Ottolina*, Prang, naar dito. — 19 Maart *Arend*, Goosens, naar Curaçao; *Johanna Beertha*, Fenenga, naar Boston. — 20 Maart *Australia*, Jansen, naar Batavia (via Newcastle.)

Zeilklaar.

H. Willebrordus, de Boer, naar Batavia; *Waalstroom*, Mellink, naar dito (via Pembrij); *Vijf Vrienden*, Johan, naar Samarang.

Texel.

Aangekomen.

7 Maart. *Triton*, Olie, van Batavia; *Elisabeth*, Larssen, van dito. — 8 Maart. *Monsoon*, Hare, van dito; *Wonja*, Söderberg, van dito. — 18 Maart. *Ulysses*, Schout. van Banjoewangie; *Decima*, Janse, van Old-Calabar; *Zee-Ster*, Zoetelief, van Curaçao. — 11 Maart. *Humboldt*, Schierenberg, van Padang. — 16 Maart. *Martina Adriana*, van 't Hoff, van Suriname. — 17 Maart. *Theodora Josina*, Tjakkes, van dito. — 18 Maart. *Paragon*, Burdon, van Bahia. — 21 Maart. *Josephine*, Hofker, van Suriname. — 22 Maart. *Therese*, Hoborst van Batavia; *Havana Packet*, de Boer, van Havana.

Vertrokken.

14 Maart. *Vereeniging*, de Jongh, naar Batavia. — 19 Maart. *Rijnbrandt*, Lange, naar dito; *Nicolaas Witzen*, Stoffels, naar dito; *Antonia Petronnella*, Vorendijk, naar dito; *China*, Luttenberg, naar Soerabaya; *Morianne*, Grönbeek, naar dito en Macassar; *Compagnie*, Knijper, naar Suriname; *Stad Leeuwarden*, Dijk, naar dito; *Santa Rosa*, Baikes, naar Curaçao; *Fosca Helena*, de Waal, naar New-York; *Jan van Brakel*, de Roever, naar Kaap de Goede Hoop *Anna en Elise*, Jaski, naar Newport.

Zeilklaar.

23 Maart. *Luitenant Admiraal Tjerk Hiddes*, Parma, naar Batavia; *Kaap Hoorn*, Dik, naar dito; *Louis*, Hövig, naar dito; *Sirius*, Mulder, *Staatsraad Baud*, de Jong, naar dito; *Celeritas*, Wagner, naar Soerabaya; *Jantje*, Smit, naar Lagusyra; *Theodor*, Martens naar Valparaiso; *Sophia Koningin der Nederlanden*, Klein naar Sunderland; *Libra*, van Os, naar Newcastle; *Borneo*, de Best, naar dito.

Veere.

Vertrokken.

17 Maart. *Paulina*, Post, naar (van Middelburg) Java (via Newcastle).

Vlissingen.

Aangekomen.

22 Maart *Zeepaard*, Tjebbes, van Batavia (naar Middelberg).

Vertrokken.

19 Maart. *Commercie Compagnie*, Bruker, naar (van Middelburg) Batavia; *Unionia*, Dinkela, naar Rio-Janeiro; *Nina*, Huisman naar dito.

Vertrokken Passagiers

Naar Batavia:

Per *Joan*, kapitein Laseur: de heeren M. van den Elzen, J. B. Palinck, N J. Verwijk, J. P. C. van der Mark, F. G. C. Degent W. D. van Baak.

Per *China*, kapitein Luttenburg: De heeren J. Polak met echtgenoote en kind, en P. Quingard. (?)

Per *Nicolaas Witzen*, kapitein Stoffels: De heeren Uylenbroek, en S. F. Groen.

Per *Antonia Petronella*, kapitein Vorendijk: De heer A. Legel, gewezen scheepskapitein en echtgenoote.

Per *Rijnbrandt*, kapitein de Lange: De heer J. Polak, echtgenoote, een kind en een Javaansche bediende: de heer P. Guingard. (?)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		Vlag	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Van
Mei.	10	Nederlandsche	Elizabeth Antoinette.	H. A Besier.	Batavia.
„	11	idem	Susanna.	E. Vonck.	Makasser.
„	—	idem	Ternate.	P. Cars Pz.	„
„	—	Nederl Ind.	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
„	—	Engelsche	Senator.	W. Menzus.	Glasgow
„	13	Nederlandsche	Minister Pahud.	F. Kievit.	Port Philip.
„	—	idem	Commissarie des Konings van der Heim.	J. van Zanten.	Panaroekan.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		Vlag	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Naar
Mei.	12	Nederlandscho	Zeelandia.	W. Blaakhert.	Nederland via Pasoeroean.
„	—	Nederl Ind.	Stoomschip Batavia.	C. C. L. Neijts.	Batavia via Samarang
„	13	Nederlandsche	Straat Balij.	C. C. Bruins Fulbrun.	Nederland via Cheribon en Batavia
„	—	idem	Hollandia.	C. C. Ruige.	Australie.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Bestemming	Agenten
Nederlandsche	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	Te Koop.	Fraser Eaton & Co.
Engelsche	Veturia.	Sloane.	Holland.	„ „ „ „
id.	Tamar.	Ross.	id.	„ „ „ „
Nederlandsche	Johannes Hendrikus Ferdinand.	Lodewijks.	Onbepaald	„ „ „ „
„	Landbouw.	Kleijnenberg.	id.	„ „ „ „
„	Hoop van Capelle.	Bok.	id.	„ „ „ „
Amerikaansche	Witch.	Hultman.	China.	Mathieu Ebbs Ruijs & Co.
Zweedsche	Hedda Frederika.	Larssen.	id.	„ „ „ „ „
Hamburgsche	Marion.	Viemann.	id.	„ „ „ „ „
Nederlandsche	Minister Pahud.	Kievit.	Onbepaald	„ „ „ „ „
id.	Osiris.	Kramer.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
id.	Louise Roeloffina.	Sijbrandi.	Onbepaald	„ „ „
Nederlandsche	Prins van Oranje.	Antink.	Onbepaald.	„ „ „
id.	Zeenimph.	Witsen Elias.	id.	„ „ „
Zweedsche	Eclipse.	Brand.	Nederland.	„ „ „
Nederlandsche	Arij Scheffer.	Kunst.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
id.	Willem III.	van der Burg.	Onbepaald.	„ „ „ „ „ „
id.	Cheribon.	Koers.	Onbepaald.	„ „ „ „ „ „
id.	Commissarie des Konings van der Heim.	Van Zanten.	id.	„ „ „ „ „ „
id,	Prins Maurits.	J. J. Bart.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
id.	Henriette Geertruida.	F. C. de Boer.	Nederland.	„ „ „ „
id.	Aegidia en Paulina.	J. K. Veldman.	Onbepaald.	„ „ „ „
id.	Elisabeth Antoinette.	H. A. Besier.	id.	„ „ „ „
id.	Anna Digna.	C. Ouman.	id.	„ „ „ „
Engelsche	Sophia Fraser.	Wilson.	Nederland.	Hill Broekman & Co
id.	Scotch Lassie.	Felz.	Onbepaald.	„ „ „ „
Zweedsche	Victor.	Prehn.	„	„ „ „ „
Nederlandsche	Gebrs. Houtman.	C. J. Bax.	Nederland	B. J. van Eck & Co.
id.	Samuel Hendricus.	A. G. Bonsen.	In Reparatie.	„ „ „ „ „ „
id.	Holland.	B. Auffmorth.	Amsterdam.	„ „ „ „ „ „
id.	Maria Veronica.	T. Mulder.	id.	P. Kervel & Co.
id.	Ferdinandina Emma.	R. A. Tange.	Samarang	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Cheribon Paket.	W. T. Massingham.	In Reparatie.	Adam & Co.
id. id.	L'Union.	G. Schuit.	id.	„ „ „
Engelsche	Rosina.	Mc. Lachlan.	Onbepaald.	Major Matzen & Co.
Nederlandsche	Tagal.	Göbel.	id	E. Ten Brinck & Co.
id.	Ternate.	T. Kars.	Nederland	„ „ „ „ „
id.	Susanna.	E. Vonck.	Onbepaald	„ „ „ „ „

Aangekomen Passagiers.

Met het Nederl. schip *Elisabeth Antoinette*, de heeren van Rijck, familie en bedienden. — Met het Nederl. schip *Susanna*, twee machinisten en 21 inlanders. — Met het Nederl. schip *Ternate*, twee officieren, 5 soldaten en 26 koelies.

Vertrokken Passagiers.

Met het stoomschip *Batavia*, De heeren J. A. Thomas, M. C. Macartisch, M. P. Kok, Mevr Donselaar, Mevr. Mulock Houwer, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Etna, Onrust, Amsterdam, Admiraal van Kinsbergen en Celebes; de schepen Arij Scheffer, Prins van Oranje, de Stad Schiedam, Prins Maurits, Osiris, Tamar, Marion, Elisabeth Antoinette, Susanna en Ternate; het stoomschip Padang; de barken Fatal Ma-an, Saijan Maskoor, Salma, Louisa Jacoba Johanna, Soedul Gair, Naim Balgijer, Kim Tianhoat, Zein, Gebroeders Houtman, Fathul Karim, Nawan Eljoesoor, Banka, Marion Macentijre, Zeenimph, Witch, Java, Johannes Hendrikus Ferdinand, Veturia, Rosina, Poulkool Nassar, Skanderia, Samuel Hendrikus, Henrietta Geertruida, Maria Veronica, Eclipse, Hidda Fredrika, Victor, Tagal, Holland, Joedul Barie, de Hoop van Capelle, Landbouw, Willem III, Aegedia en Paulina, Atiatool Barie, Cheribon, Ferdinandina Emma en Senator; de brikken So-Ootdin, Sophia Fraser, Fathal Hair, Louise Roeloffina, Talsum en Reinhardt; de schoeners Sarie Tengaroong, Hoseeng, L'Union, Coquette, Moostarie, Hing Thaij, Scotch Lassie en Venus; de kotters Tedok, Klara en Krabbe.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

2 Mei. De Nederl. Ind bark *Bacht Mastora*, gezagv. Said Machmoet bin Aloei Alhabassij, van Bonthain den 26sten April.

3 Mei. De Nederl. bark *Ferdinandina Emma*, gezagv. R. A. Tange, van Bonie.

5 Mei. De Nederl. Ind. brik *Hawel Haer*, gezagv. Sech Sehan bin Said Baoesier, van Batavia den 15den April.

VERTROKKEN.

2 Mei. De Nederl. bark *Willem III*, gezagv. C. van der Burg, naar Soerabaya.

6 Mei. De Nederl. bark *Ferdinandina Emma*, gezagv. R. A. Tange, naar Soerabaya, passagiers de Heer H. Maier en familie.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Schoeners Mansoer, Maria en Sophia; de brikken Machmoedie, Sie Kanoegrahan en Hawil Haer; de kotters Noorsasie, Mabroek en Sie Berkat; de schepen Foolkool Haer en Wilhelmina Cox; de barken Eersteling, Welvaart, Kasbalhaer en Bacht Mastora.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya, van den 12den tot en met den 14den Mei 1859.

AANVOER.

Van Nederland per het Nederl. schip *Elisabeth en Antoinette*, gezagv. H. A. Besier, agenten B. Kopersmit & Co.

27 kisten manufacturen, 100 ledige leggers, P. Kervel & Co; 32 kisten manufacturen, 44 manden aardewerk, Fraser Eaton & Co; 7 kisten manufacturen, 88 manden aardewerk, McMillan Marten & Co; 145 picols ballast ijzer, Baijer & Co; 150 picols zw. peper, 43 colli koopmanschappen, Liem Goa.

Van Boni per het Nederl. schip *Susanna*, gezagv. E. Vonck, agenten E. ten Brinck & Co.

38 vaten bier, 7 kisten wijn, 8 kisten brandewijn, 14 vaatjes haring en kleinigheden, Gezagvoerder.

Van Macassar per het Nederl. schip *Ternate*, gezagv. Cars, agenten E. ten Brinck & Co.

11236 bossen rotting, N. H. M.; 6 paarden, 18 stuks planken, Liem Piksioe.

UITVOER.

Naar Batavia via Samarang per het Nederl. Ind. stoomschip *Batavia*, gezagv. Neijts.

6 kisten naalden, 1 kist flacons, 1 kist kramerijen, 3 kisten knoopen, 13 vaten boslemmermessen, 6 collis ijzer en staalwerk, 6 kisten manufacturen, 21 collis ijzer staal werk en kleinigheden, J. F. van Leeuwen & Co; 122 kisten manufacturen en kleinigheden, Hill Broekman & Co; 2 kisten slendangs, 1 baal orleans, 3 kisten doeken, Fraser Eaton & Co; 3 collis koopmanschappen, B. J. van Eck & Co.

Naar Newcastle via Sidney per het Nederl. schip *Hollandia*, gezagv. Ruige.

847/1, 2280/2, 492/4 en 50/2 krandjangs inh. thee, Fraser Eaton & Co en Ledeboer & Co; 54 picols suiker, Schimmelpenninck & Co.

Naar Sumanap per de Nederl. Ind. bark *Amanatul Barie*, gezagv. Sech Hamoot bin Mohamat Bantok

Ballast.

Naar Nederland via Cheribon en Batavia per het Nederl. schip *Straat Balij*, gezagv. Bruins Fullbrunn.

239$^{93}/_{100}$ picols rotting, 6317$^{67}/_{100}$ picols rijst, P. Kervel & Co.

Naar Nederland per het Engelsche schip *Tamar*, gezagv. J. J. Ross.

3509$^{78}/_{100}$ picols suiker, 1534 stuks koe- en buffelhuiden, 30 picols wortelhout, Fraser Eaton & Co.

Marktprijzen.

SUIKER *f* 18.—

KOFFIJ *f* 34 à *f* 36.—

RIJST (CARGA) per koijang. *f* 120 à *f* 130.—

Id. (WITTE) „ „ *f* 155 à *f* 160.—

KOEHUIDEN nominaal.

ARAK per legger *f* 45.—

OLIE (KLAPPER) *f* 15.—

OLIE (KATJANG)

KADJANG MATTEN

ROTTING *f* 8 à *f* 10.—

WISSELKOERS op Holland pari, op London *f* 11$^{3}/_{4}$.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij L. VAN BAKKENES & Co te *Amsterdam* en W. J. VAN HARNE NOMAN te *Leiden*.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA